

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2003 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Turliński

Protokolant Monika Pałaszewska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2003 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Bank

przeciwko (...) S.A.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I uznaje za niedozwolone stosowane w obrocie z konsumentami postanowienie § 33 ust. 1

ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco zatwierdzonych uchwałą Zarządu (...) S.A.

Nr UZ/195/2000 z dnia 30 sierpnia 2000 r. o treści: „Jeżeli właściciel pojazdu lub osoba uprawniona do korzystania lub rozporządzania tym pojazdem nie wykonała obowiązków wynikających z przepisów § 30-32 (...) może oddalić roszczenie lub odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie" i zakazuje jego wykorzystania w tym obrocie,

II zasądza od (...) S.A. na rzecz Banku S.A. kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zastępstwa procesowego

III. wpis ostateczny w kwocie 500 zł (pięćset złotych) uznaje za ostateczny i nakazuje jego ściągnięcie od (...) S.A. na rzecz Skarbu Państwa — Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie,

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) S.A.

SSO Andrzej Turliński

Uzasadnienie

Powodowie -wnieśli o uznanie za niedozwolone postanowienia § 33 ust. 1 wzorca umowy pozwanego (...) S.A. „ogólne warunki ubezpieczenia autocasco" zatwierdzonego uchwałą Zarządu (...) S.A. Nr UZ/195/2000 z dnia 30.08.2000 r.

Powódka nabyła samochód osobowy marki (...) . Zakup sfinansowała z kredytu zaciągniętego

u powoda Bank S.A. Zabezpieczeniem kredytu była dla Banku cesja jej wierzytelności z umowy ubezpieczenia pojazdu oraz umowa przewłaszczenia pojazdu w razie zajścia określonych w niej warunków. Po zaprzestaniu przez powódkę spłaty kredytu. Bank na mocy zawartych z nią umów stał się właścicielem skradzionego samochodu. W dniu 19.12.2001 r. samochód został skradziony. O tym fakcie bezzwłocznie zawiadomiła policję i placówkę (...) S.A., z tym, że pisemne powiadomienie złożyła w (...) z jednodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego na taki wypadek przez (...) S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia autocasco (o.w.u.a.c.).

Zgodnie z § 31 ust. 1 pkt 2 powołanych o.w.u.a.c. z 30.08.2000 r. (...) S.A. o kradzieży pojazdu niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu najbliższego dnia roboczego. Niedochowanie tego aktu staranności narażało ubezpieczającego pojazd na niekorzystne skutki. Zgodnie bowiem z § 33 ust. 1 powołanych o.w.u.a.c., jeżeli właściciel pojazdu nie wykonał obowiązków, o których mowa w §§ 30-32, w tym wzmiankowanego wyżej aktu staranności, (...) mogło oddalić roszczenie o odszkodowanie lub odpowiednio je zmniejszyć. Korzystając z tej możliwości (...) odmówił Bankowi wypłaty odszkodowania.

Według powodów postępowanie (...), a w szczególności zastosowana interpretacja o.w.u.a.c. skutkująca odmową przyznania odszkodowania świadczą, że powołany w sprawie przepis § 33 ust. 1 tych o.w.u.a.c. wyczerpuje treść klauzuli ogólnej niedozwolonego postanowieniem wzorca umowy, określonej w art. 385¹ kc oraz konkretnych „uszczegółowionych” klauzul abuzywnych zdefiniowanych w art. 385³ pkt 9 i 11 kc. Analizowane postanowienia o.w.u.a.c. przyznają wyłącznie (...) prawo do dokonywania wiążącej interpretacji warunków umowy ubezpieczenia oraz uprawnienie do stwierdzania czy ubezpieczający w terminie i we właściwej formie powiadomił go o fakcie kradzieży.

Pozwany (...) nie uznało żądania pozwu i wniosł o jego oddalenie. Powołując się na art. 826 § 1 kc podniósł, że nakłada on na ubezpieczonego obowiązek zajmowania aktywnej postawy w razie zajścia wypadku ubezpieczonego. Jego postępowanie mające na celu zmniejszenie szkody i zabezpieczenia ubezpieczonego mienia powinno być adekwatne do okoliczności zdarzenia. W sytuacji, gdy ubezpieczony nie akceptuje decyzji (...) w przedstawionym wyżej zakresie zawsze ma prawo odwołać się do Sądu.

Z kolei art. 818 kc nakłada na ubezpieczonego obowiązek zawiadomienia zakładu ubezpieczeń o wypadku określając zarazem skutki niewykonania tego obowiązku w postaci utraty prawa do świadczenia. O.w.u.a.c. określając termin na dokonanie ww. aktu staranności i skutki zaniedbania w tym zakresie stanowią dopełnienie art. 818 kc. Nie mogą być zatem ocenione jako niedozwolone.

Przy piśmie z dnia 24.06.2003 r. pozwany (...) przedłożył Sądowi nowe o.w.u.a.c. zatwierdzone w dniu 25.04.2003 r., uchwałą Zarządu Nr UZ/185/03. Na podstawie tej uchwały utraciły moc o.w.u.a.c., których postanowienia są przedmiotem niniejszego postępowania.

Nowe o.w.u.a.c. weszły w życie w dniu 15.06.2003 r.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Stan faktyczny sprawy, niesporny między stronami, nie ma wpływu na abstrakcyjną ocenę zaskarżonego postanowienia o.w.u. Oznacza to, że Sąd nie buduje jej w kontekście konkretnego zdarzenia, do którego pozwany zastosował odpowiednie postanowienie umowy, ale rozpatruje legalność wzorca umowy, na podstawie którego doszło między stronami jej zawarcia. Ocena ta oparta jest na przepisach art. 385¹-385³ kc. Pomimo, że wskazane podstawy prawa są wspólne dla rozstrzygania zarówno roszczeń o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy, jak i postanowień konkretnych umów, to jednak właśnie ze względu na rozszerzany na osoby trzecie skutek prawomocnego wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zakresie uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy (art. 479⁴³ kpc), niezbędne jest przeprowadzenie rozumowania abstrakcyjnego, oderwanego od stanu faktycznego konkretnej umowy choćby zawartej na podstawie wzorca.

Legitymacja czynna powodów wynika bezpośrednio z treści art. 479³⁸ kpc, według którego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą kwestionowane postanowienie.

Powodowie wytoczyli powództwo 29.08.2002 r. (data stempla pocztowego na kopercie pozwu). *Zmiana* treści zaskarżonego § 33 ust. 1 o.w.u.a.c. weszła w życie w dniu 15.06.2003 r., a więc w trakcie procesu. W takiej sytuacji zastosowanie ma art.479⁴⁰ kpc stanowiący, że zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania. Bezspornym jest fakt braku możliwości negocjowania z (...) postanowień umowy.

W rozdziale VII zaskarżonych o.w.u.a.c. w §§30-32 wymienione zostały szczegółowo akty staranności właściciela lub osoby uprawnionej do korzystania lub rozporządzania pojazdem niezbędne do ubiegania się o odszkodowania z tytułu nastąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Uchybienia przy wykonaniu aktów staranności mogą spowodować oddalenie roszczenia lub odpowiednie zmniejszenie odszkodowania przez (...) (§ 33 ust. 10 w.u.a.c.). W ocenie Sądu przyjęte w analizowanych postanowieniach wzorca warunki odpowiedzialności (...) ukształtowały w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami prawo kontrahenta (...) do żądania odszkodowania. Warunki te nie wiążą przyczyny w postaci niedochowania przez kontrahenta aktu staranności ze skutkiem dla ubezpieczyciela w postaci niemożności ustalenia odpowiedzialności co do samej zasady lub zwiększenia się rozmiarów szkody.

W przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego stawia to (...) w wyraźnie lepszej sytuacji od jego kontrahenta. Łatwo sobie bowiem można wyobrazić sytuację, w której (...) nie ponosząc żadnych negatywnych skutków niedochowania *przez* drugą stronę umowy aktu staranności odmówiłoby, i to co do zasady, przyznania odszkodowania. Powodowałoby to zatrzymanie sumy odszkodowania, mimo wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem oraz ustalenia osoby

ponoszącej odpowiedzialność cywilną i rozmiaru szkody, która nie zwiększyła swoich rozmiarów. Przedstawiona hipotetycznie sytuacja, znajdująca pełne podstawy prawne w zakwestionowanych w pozwie postanowieniach wzorca umowy, narusza dobre obyczaje w stosunkach z umowy ubezpieczenia, które powinny być oparte na zasadzie zaufania co do rzetelności działania ubezpieczyciela jako instytucji finansowej. Rzetelność ta staje pod znakiem zapytania, gdy ubezpieczyciel posiadający niewątpliwie przewagę kontraktową nad ubezpieczającym przyznaje sobie we wzorcu umowy, choćby nawet w niewielkim zakresie, prawo podejmowania obiektywnie nieuzasadnionych, arbitralnych decyzji, nie powiązanych w żaden sposób ze związkami przyczynowo-skutkowymi, których następstwem jest ubezpieczony wypadek losowy. W takiej sytuacji odmowa wypłaty całości lub części odszkodowania godzi cel ubezpieczenia jakim jest dla ubezpieczającego zniwelowanie niekorzystnych skutków *zdarzeń* losowych i stanowi o jego rażącym pokrzywdzeniu.

W tym stanie rzeczy objęte pozwem postanowienie wzorca umowy wyczerpuje treść definicji ogólnej niedozwolonego postanowienia takiego wzorca określonej w art. 385¹ § 1 kc. w brzmieniu: „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy”. Niezależnie od tego roztrząsane w niniejszym postępowaniu postanowienia wzorca przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta, tj. dla (...), jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia poprzez zmniejszenie wysokości odszkodowania lub wręcz odmowę jego przyznania przez co wyczerpuje treść art. 385³ pkt 19 kc.

Wydaje się, że (...) dojrzał przedstawił niedomagania w o.w.u.a.c., gdyż w nowych, aktualnie obowiązujących, wprowadził w § 33 ust. 1 istotną modyfikację wpływu niedochowania przez kontrahenta aktu staranności związanego z powstaniem szkody na zakres swojej odpowiedzialności. Mianowicie przyjął, że może oddalić roszczenie lub odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli niedochowanie aktu (aktów) staranności przez właściciela pojazdu lub osoby uprawnionej do korzystania lub rozporządzania nim miało wpływ na ustalenie odpowiedzialności lub zwiększenie rozmiarów szkody.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy Sąd działając na podstawie art. 385¹ § 1 i art. 385³ pkt 19 kc orzekł jak w pkt I sentencji.

O kosztach postępowania Sąd postanowił w pkt II sentencji, stosownie do wyniku sporu, na zasadzie art. 98 i 99 kpc.

O wysokości wpisu i jego ściąganiu od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sąd postanowił na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 111 § 1 pkt 7 kpc w pkt III sentencji oraz w oparciu o art. 479⁴⁴ kpc zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.